

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีอาชญากรรมเกิดขึ้นอยู่มากมาย ดังที่ปรากฏในหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ หรือสื่อต่างๆ ซึ่งนอกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว ในผู้กระทำความผิดก็มีไม่น้อยที่เป็นเด็กกระทำความผิดรวมอยู่ด้วยที่นับวันจะมีจำนวนมากขึ้นและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในความรู้สึกของประชาชนทั่วไปมองว่าในการลงโทษเด็กควรเป็นไปในเชิงบำบัดฟื้นฟู แก้ไขอบรมให้เด็กกลับตัว เพราะคิดว่าเด็กคือผ้าขาว และยังอ่อนประสบการณ์ ยังเยาว์วัยคือปัญหา สามารถอบรมบ่มนิสัยแก้ไขให้เป็นคนดีได้ ดังเช่นสุภาษิตไทยที่ว่า ไม้อ่อนคัดได้ ไม้แก่คัดยาก ไม่เหมือนผู้ใหญ่ที่การดำเนินกระบวนการยุติธรรมในเชิงลงโทษที่มากกว่าเด็ก

บุคคลทั่วไปเห็นว่าการพิจารณาการกระทำผิดของผู้ใหญ่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเด็กจึงได้มีการตรากฎหมายออกมาใช้กับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพสิทธิของเด็กและเยาวชนดังเช่น ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 133 ทวิ¹ ว่าด้วยเรื่องในชั้น

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 133 ทวิ

“ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์ และ ปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือ คดีความผิดอื่น ที่มีอัตราโทษ จำคุก ซึ่ง ผู้เสียหาย หรือ พยาน ที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน สิบแปดปี ร้องขอ การถามปากคำ ผู้เสียหาย หรือ พยาน ที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน สิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวน แยกกระทำ เป็นส่วนสัดส่วน ในสถานที่ ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และ ให้มี นักจิตวิทยา หรือ นักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และ พนักงานอัยการ ร่วมอยู่ด้วย ในการถามปากคำเด็กนั้น และ ในกรณีที่ นักจิตวิทยา หรือ นักสังคมสงเคราะห์ เห็นว่า การถามปากคำ เด็กคนใด หรือ คำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือน ต่อจิตใจเด็ก อย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวน ถามผ่าน นักจิตวิทยา หรือ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นการเฉพาะ ตามประเด็นคำถามของ พนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็ก ได้ยินคำถามของ พนักงานสอบสวน และ ห้ามมิให้ ถามเด็ก ซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้เป็นหน้าที่ของ พนักงานสอบสวน ที่จะต้องแจ้งให้ นักจิตวิทยา หรือ นักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และ พนักงานอัยการ ทราบ รวมทั้ง แจ้งให้ ผู้เสียหาย หรือ พยาน ที่เป็นเด็ก ทราบถึง สิทธิ ตาม วรรคหนึ่ง ด้วย

สอบสวนเมื่อมีผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนให้พนักงานสอบสวนจัดให้มี นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการ เข้าร่วมในการสอบสวน เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กมิให้รู้สึกถูกข่มขู่ ถูกคุกคาม ได้รับความกดดันกระทบกระเทือนทางจิตใจอันเป็นผลร้ายต่อเด็กทำให้รู้สึกต่อต้านสังคม ทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นอาชญากรร้ายแรง สังคมไม่ยอมรับ ทำให้ไม่มีจิตใจที่จะกลับตัวและอาจกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกกลายเป็นอาชญากรทำกระทำความผิดรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงไม่ได้ดำเนินการสอบสวนโดยเคร่งครัดอันมีลักษณะผ่อนคลายเป็นพิเศษและคุ้มครองสิทธิของเด็กมากขึ้น

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติจึงได้พัฒนาและออกกฎหมายมาอนุวัติการภาคี จึงได้แยกศาลในการพิจารณาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนแยกต่างหากจากการพิจารณาการกระทำผิดของผู้ใหญ่โดยสิ้นเชิงและมีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะให้มีความสอดคล้องกับวิธีการที่ใช้สำหรับเด็กและเยาวชนขึ้นมา คือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ. 2494 และต่อมามีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติและตราเป็น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีการปรับปรุงและใช้ในปัจจุบันอีกฉบับคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อการวางแผนทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับปัจจุบันในการแยกศาลที่พิจารณาคดีเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดออกจากศาลที่พิจารณาคดีปกติทั่วไปมิกำหนดไว้ในนโยบายและเหตุผลในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ว่า เด็กและเยาวชนมีร่างกายและจิตใจไม่เหมือนผู้ใหญ่ ยังอ่อนต่อสติปัญญาและความรู้สึกผิดชอบ อารมณ์แปรปรวนขาดความยับยั้งชั่งใจซึ่งอาจเป็นเหตุให้เด็กถูกชักจูงให้กระทำความผิด ประกอบเด็กหรือเยาวชนบางคนมีร่างกายพิการหรือจิตใจไม่สมประกอบ นอกจากนี้ยังมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยมีปัญหาทางครอบครัวเนื่องจากบิดามารดาหย่ากัน หรือครอบครัวแตกแยกเพราะบิดามารดาเลิกร้างกัน หรือเป็นเด็กกำพร้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ด้วยสาเหตุต่างๆ นานาอารยประเทศจึงได้พยายามวิจัยและวิเคราะห์แก้ไขและเป็นที่ยอมรับว่า ควรแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่โดยเด็ดขาด ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางสงเคราะห์ บำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมากกว่ามุ่งลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนเหล่านั้น โดยให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีธรรมดาและให้แยกสถานที่ควบคุมฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่างหากจากเรือนจำหรือทัณฑสถานซึ่งเป็นที่คุมขังอาชญากรผู้ใหญ่ เนื่องจากยังเยาว์วัยและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอบรมบ่มนิสัยให้กลับตนเป็นคนดีโดยไม่ยาก ตลอดจนลดปัญหา

ความแตกแยกครอบครัวและปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากครอบครัวไม่ปกติสุข² อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายรองรับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งมีบทบัญญัติมาตรา 86 เปิดช่องให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการที่จะสั่งไม่ฟ้องคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่รุนแรงเพื่อให้คดียุติลงในชั้นอัยการ โดยไม่ต้องดำเนินคดีในชั้นศาลเยาวชนและครอบครัวอันเป็นการนำแนวคิดจากต่างประเทศในการเบี่ยงเบนหรือหันเหเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหรือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพราะเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินกระบวนการต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทุกคน เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กได้รับหากเด็กบางคนที่กระทำความผิดไม่รุนแรง เล็กๆ น้อยๆ มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีได้ ควรจัดให้มีการอบรมบำบัดแก้ไขให้เด็กกลับตนได้ไม่ย้อนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็กและสังคมมากกว่า จะเห็นผลได้จากตารางสรุปรายงานการใช้มาตรา 86 ตามพระราชบัญญัติคดีเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

² จาก กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว. โดยอัจฉริยา ชูตินันท์, 2552, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ตารางที่ 1.1 ตารางสรุปรายงานการใช้มาตรา 86 ตามพระราชบัญญัติคดีเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ปีงบประมาณ	จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับทั้งหมด	จำนวนเด็กและเยาวชนที่พอ.เห็นควรทำแผนตามมาตรา 86	
		จำนวน	ร้อยละ
ปี พ.ศ. 2554 พฤษภาคม 2554- กันยายน 2554	13,482	208	1.54
ปี พ.ศ. 2555 ตุลาคม 2554- กันยายน 2555	30,451	961	3.16
ปี พ.ศ. 2556 ตุลาคม 2555- สิงหาคม 2556	34,521	444	1.29

ที่มา: สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน วันที่ 3 ตุลาคม 2556³

จากสถิติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี ประจำปีงบประมาณปี พ.ศ. 2555 ตุลาคม 2554- กันยายน 2555 เมื่อดูจากปริมาณจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับทั้งหมด 30,451 ราย กับจำนวนเด็กและเยาวชนที่ พอ. เห็นควรทำแผนตามมาตรา 86 จำนวน 961 คิดเป็นร้อยละ 3.16 กับปี พ.ศ. 2556 ตุลาคม 2555 สิงหาคม 2556 มีปริมาณจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับทั้งหมด 34,521 รายกับจำนวนเด็กและเยาวชนที่พอ.เห็นควรทำแผนตามมาตรา 86 จำนวน 444 คิดเป็นร้อยละ 1.29 ทำให้เห็นว่ามีการนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดีมาใช้ในปริมาณที่น้อยลง

ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาเรื่องการนำไปใช้ และบุคคลกรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎี เพราะเรื่องนี้ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศ

³ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ไทยบุคคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความเข้าใจเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ตลอดจนขาดความชัดเจนในรูปแบบลักษณะในการบังคับใช้ในการดำเนินการยังไม่มียุทธศาสตร์รองรับที่ชัดเจน จึงได้มีการศึกษาเพิ่มเติมจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยนำการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของต่างประเทศมาพัฒนาปรับใช้ในประเทศไทยเพื่อให้มีความชัดเจนขึ้นในการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งมีที่มาจากมาตรา 63 เดิม ได้เพิ่มรายละเอียดรูปแบบในการเปิดช่องให้ผู้อำนวยการดำเนินถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดเห็นว่าเด็กและเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีสามารถจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเสนอต่อพนักงานอัยการแทนการฟ้องคดีเด็กและเยาวชน หากเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดอัตราโทษขั้นสูงไม่เกินห้าปีและยังไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน อีกทั้งเยาวชนสำนึกผิดในการกระทำก่อนฟ้องคดี อันเป็นการเบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมที่เป็นผลร้ายต่อเด็กมากกว่า

การดำเนินมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการว่ากระทำความผิดการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการอันเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด กฎหมายบัญญัติให้ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นไปตามหลัก มาตรา 87 “ในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา 86 ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเชิญฝ่ายเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมประชุม และหากเห็นสมควรอาจเชิญผู้แทนชุมชนหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด หรือพนักงานอัยการด้วยก็ได้ ทั้งนี้ จะต้องจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้แล้วเสร็จและเสนอให้พนักงานอัยการพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ” อันเป็นการร่วมกันจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดโดยบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งอยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการสถานพินิจ ในการกำหนดผู้เข้าร่วมจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนนี้มีรูปแบบที่ดำเนินถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับและเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนเพราะมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่มีความเข้าใจถึงจิตใจที่เปราะบางของเด็กหรือเยาวชน มีประเด็นที่น่าสนใจว่าหากผู้อำนวยการสถานพินิจไม่ได้เชิญผู้แทนชุมชน ผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมการจัดทำแผนมิได้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับเด็ก หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการที่เยาวชนกระทำความผิดเข้าร่วมในการ

⁴ พระราชบัญญัติศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ. 2553.

จัดทำแผนจะทำให้แผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กเสียไปหรือไม่ หรือมีประสิทธิภาพอย่างไร จะเห็นได้ว่าการเข้าร่วมประชุมจัดทำแผนแก้ไขเด็กหรือเยาวชนนั้น หากผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นเป็นการสมควรสามารถจัดให้ผู้แทนชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมได้มิได้เป็นบทบัญญัติที่เคร่งครัดให้ผู้แทนชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเข้าร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขเด็กหรือเยาวชนเสมอไป แต่อย่างไรก็ตามหากคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดที่เด็กควรได้รับและประสิทธิผลในการตราบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของต่างประเทศมาใช้ในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้เพื่อหันเหคดีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กหรือเยาวชนนั้น การมีส่วนร่วมของครอบครัวอันเป็นพื้นฐานสำคัญของเด็กและเยาวชน และผู้นำชุมชนในสิ่งแวดล้อมที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่มีบทบาทสำคัญในการยุติปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนได้ไม่ว่าจะเป็นการลดอัตราการเกิดปัญหาอาชญากรรม เปิดโอกาสให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดแก้ไขกลับตัวเป็นคนดีโดยไม่ต้องมีมลทินหรือตราบาปติดตัว เป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนซ้ำต่อไปในอนาคต ประหยัดงบประมาณในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน ส่งผลให้ปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่จะขึ้นสู่กระบวนการของศาลเยาวชนและครอบครัวลดน้อยลง อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดนั้นควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูในการกำหนดแนวทางกำหนดรูปแบบของแผนเพื่อที่จะได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมและในภาคสังคมควรเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการกำหนดแผนฟื้นฟู เพราะเมื่อเยาวชนพ้นจากแผนฟื้นฟูแล้วเยาวชนต้องกลับคืนสู่สังคม ซึ่งภาคสังคมมีส่วนสำคัญที่ไม่ให้เยาวชนหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกอันเป็นการคืนคนดีสู่สังคม

ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาถึงหลักการ แนวคิดทฤษฎีพร้อมทั้งสภาพปัญหาและอุปสรรคและประสิทธิภาพของการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูบำบัดเด็กหรือเยาวชนที่มีการนำการประชุมกลุ่มครอบครัวและผู้แทนชุมชนเข้าร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ.2553 ที่มีผลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนากฎหมายมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว พ.ศ.2553 เพื่อให้มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการลดการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนซ้ำในอนาคต ประกอบกับส่งผลต่อการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่จะขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งศึกษาจะได้นำเสนอในเนื้อหาตามลำดับต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและมาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตลอดจนการจัดรูปแบบขั้นตอนและบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในคดีเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องในประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและประสิทธิภาพเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตลอดจนการกำหนดตัวบุคคล ในรูปของคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแบบและขั้นตอนในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและการกำหนดตัวบุคคลในรูปคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในประเทศไทยกับต่างประเทศ

4. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีมาใช้กับเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องตลอดจนคณะกรรมการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูโดยกำหนดให้ผู้แทนชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฟื้นฟูทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตลอดจนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 เรื่องมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาการจัดทำแผนฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้แทนชุมชนสามารถเข้าร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ผู้แทนชุมชนอาจมิได้เข้าร่วมจัดทำแผนแก้ไขเด็กและเยาวชนในทุกคดีและผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมก็มิได้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนทำให้ขาดบุคคลที่เกี่ยวข้องที่สามารถแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมเด็กและเยาวชนและเข้ามาใกล้ชิดสร้างความเข้าใจอันดีแก่ผู้เสียหายและผู้กระทำผิด

จึงควรกำหนดให้ผู้แทนชุมชนที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติเข้าร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟู ทำให้การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การจัดทำแผนฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 87 โดยมุ่งเน้นศึกษารูปแบบแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตลอดจนการกำหนดตัวบุคคลในรูปของคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง โดยทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อให้ทราบแนวทางในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเป็นธรรมต่อผู้กระทำความผิด เหยื่อ และสังคม

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาโดยการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยจะทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อาทิเช่น หนังสือบทความวิชาการ ด้วบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล หนังสือ วารสาร บทความ เอกสารวิจัย สื่อสารสนเทศ และความเห็นของนักกฎหมาย ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ประกอบกับข้อมูลสัมภาษณ์ของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมจากแบบสอบถามถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เช่น ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา และที่ปรึกษาทางกฎหมาย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวความคิดและทฤษฎีและมาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตลอดจนการจัดรูปแบบขั้นตอนและบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในคดีเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบสภาพปัญหา อุปสรรคและประสิทธิภาพเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตลอดจนการกำหนดตัวบุคคลในรูปคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย
3. ทำให้ทราบเกี่ยวกับแบบและขั้นตอนในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและกำหนดตัวบุคคลในรูปคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในประเทศไทยกับต่างประเทศ

4. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในเรื่องคณะกรรมการในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้เด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้ผู้แทนชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฟื้นฟูทุกครั้งเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในชั้นก่อนฟ้อง